

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Visie Ruimte en Mobiliteit Zuid-Holland

Voorlopig Toetsingsadvies over het MER

11 maart 2014 / rapportnummer 2771-64

1. Oordeel over het MER

Ten behoeve van de besluitvorming over de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit en de bijbehorende Programma's Ruimte en Mobiliteit is de procedure van milieueffectrapportage¹ (m.e.r.) doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')² heeft het opgestelde milieueffectrapport (MER) getoetst, rekening houdend met de wettelijke inhoudsvereisten en het Advies over reikwijdte en detailniveau van 15 mei 2013 zoals dat is vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

De Visie Ruimte en Mobiliteit is op diverse punten vernieuwend, bijvoorbeeld door het:

- aangeven van sturingsmiddelen waarmee overaanbod aan stedelijke functies wordt gereduceerd;
- opstellen van een integraal toetsingskader voor de ruimtelijke kwaliteit in de groene ruimte, waarmee tevens taken op het gebied van landschapsbescherming die door het rijk zijn gedelegeerd, worden ingevuld;
- introduceren van een bodemladder en een bodemtoets.

In het algemeen kan worden gesteld dat dit beleid vanuit milieuoogpunt gunstig³ is. Het valt daarom op dat uit het MER ten opzichte van de referentiesituatie vrijwel geen milieuwinst naar voren komt. Het algemene beeld is dat diverse milieuproblemen niet worden opgelost en dat er geen (alternatieve) maatregelen zijn benoemd die daarin voorzien.

Zonder afbreuk te willen doen aan de nuttige informatie die in het MER is verzameld en rekening houdend met het gegeven dat het niet eenvoudig is een planMER te maken bij een provinciale beleidsvisie als deze, moet de Commissie dit als een **essentiële tekortkoming** in het MER beschouwen. Zij adviseert in een aanvulling op het MER uitgebreider in te gaan op mogelijke alternatieven of maatregelen om de gesignaleerde problemen op te lossen en het gewenste doelbereik te realiseren, dan wel duidelijk aan te geven waarom dat niet mogelijk is en wat dat betekent voor de ambities inzake economische groei.

Verder blijkt dat in de Visie Ruimte en Mobiliteit en vooral in de bijbehorende programma's ontwikkelingen aan de orde komen met mogelijk belangrijke milieugevolgen. Deze worden in het MER niet besproken. Ook dit is naar het oordeel van de Commissie een **essentiële tekortkoming in het MER**. De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER duidelijk aan te geven welke ontwikkelingen, waarvoor de Visie en de Programma's kaderstellend zijn, nieuw zijn en nog niet eerder met m.e.r. zijn onderbouwd. Voor deze ontwikkelingen moet het MER verder uitgewerkte informatie bevatten over nut/noodzaak, eventuele alternatieven en milieugevolgen.

Hoofdstuk 2 bevat een toelichting op het oordeel van de Commissie.

---

¹ Het gaat om de procedure van milieueffectrapportage voor plannen.

² De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

³ Vooropgesteld dat bij intensivering en herstructurering wordt voldaan aan milieutechnische randvoorwaarden.

2. Toelichting op het oordeel

Het “PlanMER Visie Ruimte en Mobiliteit” (verder: MER) is ter visie gelegd met de volgende stukken:

- de “Visie Ruimte en Mobiliteit” en het “Programma Ruimte”: deze vormen samen de Provinciale structuurvisie, als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening;
- het “Programma Mobiliteit”: deze vormt met de Visie Ruimte en Mobiliteit het Provinciale verkeers- en vervoerplan, als bedoeld in de Planwet Verkeer en vervoer.

Zowel een Structuurvisie als een Verkeers- en vervoerplan kan plan-m.e.r.plichtig zijn bij kaderstelling voor m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten of bij de noodzaak tot het opstellen van een Passende beoordeling.

Door de omvang van het grondgebied en de veelheid van ontwikkelingen die er plaatsvinden, is het schrijven van een MER voor een provinciale visie geen eenvoudige opgave. De Commissie heeft geadviseerd⁴ om een MER op hoofdlijnen te schrijven waarbij de milieueffecten van het voorgenomen provinciale beleid in beeld zouden komen aan de hand van een beoordelingskader met een beperkt en overzichtelijk aantal milieudoelen. Een verdere effectbeschrijving zou alleen nodig zijn, wanneer sprake is van concrete, nieuwe ontwikkelingen met mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen.

In het toetsingsadvies volgt de Commissie de opzet van haar advies over reikwijdte en detailniveau. Per paragraaf worden eerst de relevante passages uit het advies in cursieve tekst vermeld. Daarna volgt de beoordeling van de Commissie. De aanbevelingen die uit de paragrafen voortvloeien, zijn samengevat in tekstvakken en staan in paragraaf 23, 2.4 en 2.5.

2.1 Voorgenomen beleid en initiatieven

Beschrijf het voorgenomen provinciale beleid en de provinciale initiatieven, geef aan welke onderdelen een voortzetting of een verandering van de vigerende Structuurvisie zijn. Vertaal eventuele keuzen in alternatieven waarvan de milieugevolgen in beeld worden gebracht.

Het MER geeft een overzicht van de belangrijkste beleidslijnen die in de Visie staan. De effectbeschrijving is gevisualiseerd in tabellen, waarbij de kleuren groen, lichtgroen, geel en rood per milieuaspect aangegeven of er in de provincie veel, voldoende, beperkte, of geen milieugebruiksruimte is.

Bij de beschrijving van het voorgenomen beleid is vaak niet duidelijk wanneer er sprake is van nieuw beleid, dan wel van voortzetten of stoppen van eerder beleid. Omdat het nieuwe beleid tegen deze onduidelijke referentie wordt afgezet, komt onvoldoende naar voren wat het nieuwe beleid oplevert. Daarmee wordt een belangrijke functie van MER niet benut: het in beeld brengen van de milieugevolgen van het voornemen.

Voor zover conclusies zijn te trekken uit de tabellen, is het dat het nieuwe beleid weinig toevoegt aan eerder beleid en nauwelijks winst noch verslechtering oplevert voor het milieu.

---

⁴ Bij het opstellen van het Advies over reikwijdte en detailniveau was alleen sprake van een Structuurvisie. Daarom bevat dat advies geen aanbevelingen over het onderdeel verkeer en mobiliteit. De Commissie heeft dit onderdeel wel in het toetsingsadvies meegenomen om daarmee een compleet oordeel over de voorliggende stukken te geven.

Belangrijker nog is de constatering dat op meerdere milieuthema's de doelstelling (minimaal een lichtgroene score) niet wordt gehaald. Deze constatering wordt in het MER niet systematisch vertaald naar conclusies of aanbevelingen. Ook wordt niet ingegaan op alternatieven waarmee de doelstellingen in de planperiode tot 2030 wel worden gehaald. Zo stelt de Visie Ruimte en Mobiliteit op pagina 16: "De provincie zal voldoen aan wettelijke milieueisen voor lucht, geluid en externe veiligheid." Uit de tabel met effectbeschrijvingen blijkt er voor al deze aspecten sprake van een gele score, waarmee de doelstelling niet wordt gerealiseerd. De aanbeveling die uit deze constatering voortvloeit staat in paragraaf 2.3 van dit advies.

2.2 Referentiesituatie, probleemanalyse en beoordelingskader

Geef inzicht in de bestaande milieukwaliteit (inclusief autonome ontwikkeling). Breng milieuknelpunten en -kansen in beeld en beoordeel deze. Gebruik een beoordelingskader op basis van milieudoelstellingen. Gebruik voor het meten van doelbereik eenduidige en zo concreet mogelijke toetsingscriteria.

Het MER bevat in hoofdstuk 3 voor de verschillende milieuthema's een afdoende beschrijving van de huidige situatie en autonome ontwikkeling. Op basis van deze beschrijving wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld met een effectentabel. Afgezien van de beoordeling voor natuur, die inconsistent en onjuist⁵ is weergegeven, zijn de beoordelingen min of meer navolgbaar met daarbij de volgende kanttekeningen:

- Bij diverse milieuthema's is de link naar 'milieugebruiksruimte' niet altijd logisch en zinvol. Zo leidt een zorgvuldig beschermingsregime voor cultuurhistorie terecht tot een positief (groen) oordeel en een matige bescherming van aardkundige waarden tot een ongunstig (geel) oordeel. Hoe dat in *milieugebruiksruimte* wordt vertaald, is onduidelijk.
- Bodemgebruik en bodembescherming richten zich vooral op bodemdaling in veengebieden, terwijl het conflicterend gebruik van de bodem (voor opslag warmte, water, leidingen etc.) een minstens zo relevant thema is dat niet wordt behandeld.⁶

De scoretoedeling is voor enkele thema's niet navolgbaar:

- Het is niet duidelijk waarop de verbetering voor multimodaliteit (goederenvervoer) in de autonome situatie is gebaseerd.
- Bij leefbaarheid (standaarddeviatie ten opzichte van landelijk) en CO₂ ontbreken de gegevens om de (relatief gunstige?) scores te kunnen controleren.
- De criteria voor energie zijn niet duidelijk genoeg ("voldoet aan de vastgestelde provinciale plannen?) om de beoordeling te kunnen controleren.

Aangezien de scoretoekenning als zodanig plausibel overkomt, beschouwt de Commissie bovenstaande punten niet als essentiële tekortkomingen. Dat geldt overigens niet voor de opmerkingen over natuur die verderop in dit advies uitgebreider aan de orde komen.

---

⁵ Er is voor Natura 2000 een verschil tussen de tabel 3.5 op pagina 18 (beoordeling geel en lichtgroen) en de overige tabellen in hoofdstuk 4 (beoordeling rood en geel). Nu blijkt dat van de 23 Natura 2000-gebieden in de provincie slechts één in een gunstige staat en slechts één in een redelijk gunstige staat van instandhouding verkeren, lijkt rood de meest toepasselijke score voor de bestaande situatie, al zou strikte toepassing van de criteria op pagina 18 tot geel leiden. De verbetering die in de autonome situatie wordt voorspeld, is in belangrijke mate gebaseerd op verwachte, maar nog onzekere resultaten van de PAS.

⁶ En de veenbodemdaling ook al bij CO₂, dus dubbel, aan de orde komt.

2.3 Effectbeschrijving en maatregelen bij onvoldoende doelbereik

Voer de effectbeschrijving uit door aan te geven welke milieudoelen met het uitvoeren van het beleid en de initiatieven dichterbij komen, of worden bereikt en voor welke milieudoelen het doelbereik wordt belemmerd. Geef in het tweede geval aan met welke maatregelen negatieve milieugevolgen kunnen worden verzacht of tegengegaan.

De effectbeschrijving is uitgesplitst voor de drie strategieën: 1. verstedelijking en mobiliteit, 2. landschap, groen cultuurhistorie, 3. water, bodem en energie. Ook wordt een integrale beoordeling⁷ gegeven.

Strategie verstedelijking en mobiliteit

De provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit legt het accent op beter benutten en opwaarderen van de bestaande (bebouwde en onbebouwde) gebieden. Belangrijk onderdeel van dit beleid is het stimuleren dat bestaande plannen en reserveringen voor verstedelijking worden afgebouwd, voor zover die leiden tot een overaanbod en liggen buiten de aangewezen stedelijke zone tussen Leiden en Dordrecht. Door ontwikkelingen binnen de stedelijke zone te stimuleren wordt de agglomeratiekracht benut en versterkt. De effecten van dit beleid zijn in het MER in tekst en een scoretabel weergegeven. Voor deze tabel gelden dezelfde opmerkingen over de controleerbaarheid van de scoretoedeling als in paragraaf 2.2 van dit advies zijn genoemd. Afgezien daarvan zijn de beoordelingen navolgbaar.

Strategie landschap, groen cultuurhistorie

De sturingsmiddelen die de provincie in de Visie hanteert om de groene, landschappelijke en cultuurhistorische waarden⁸ te behouden en versterken zijn: de ruimtelijke kwaliteitskaart, het handelingskader en de regionale gebiedsprofielen⁹. De kwaliteitskaart wordt samen met het handelingskader gebruikt als richtinggevend kader. Ze geven randvoorwaarden bij het maken van integrale afwegingen. De Regionale gebiedsprofielen spitsen deze insteek per deelgebied toe. Het Programma Ruimte bevat een bijlage waarin per deelgebied kenmerken en aandachtspunten zijn gegeven.

De Commissie vindt dat de aanwezige kwaliteiten en de rol die de provincie heeft bij het beschermen ervan helder zijn beschreven in de Visie Ruimte en Mobiliteit en het Programma Ruimte. De integrale benadering van natuur, cultuur en landschap is positief omdat het de overzichtelijkheid van de kwaliteitsbewaking ten goede komt.

Een probleem is wel dat in die geïntegreerde aanpak knelpunten vanwege de slechte staat van instandhouding van natuur onderbelicht blijven. Onderdeel van de strategie is bijvoorbeeld dat de provincie mogelijk wil maken dat agrarische bouwpercelen tot een maximum van 2 ha groter kunnen worden. In het MER komt onvoldoende tot uitdrukking dat dit een groot risico inhoudt op negatieve effecten voor (beschermde) natuur.

In 2015 verdwijnt de melkquotering en het dierrechtensysteem voor koeien. Vooral de rundveehouderij zal, indien niet beleidsmatig bijgestuurd, vanaf 2015 gebruik maken van de mo-

⁷ De tabel van de integrale beoordeling wijkt voor energie af van de tabel in de samenvatting (rood, respectievelijk geel). Omdat de scores voor energie niet controleerbaar zijn is niet duidelijk wat de juiste score moet zijn.

⁸ Zonder de Beleidsvisie Cultureel Erfgoed (2013–2016) te raadplegen is overigens niet duidelijk welke selectie is gemaakt voor bescherming van de cultuurhistorische waarden. Indien diverse waardevolle elementen op grond van het nieuwe beleid niet meer beschermd worden, kan de werkelijke beoordeling ongunstiger uitvallen.

⁹ Deze zijn er deels wel, deels nog niet beschikbaar.

gelijkheden het bouwperceel te vergroten¹⁰ en dat leidt tot een forse toename van de stalemisaties en dus tot grote gevolgen voor de stikstofdepositie in reeds overbelaste Natura 2000-gebieden.¹¹ Het is te optimistisch om te veronderstellen dat de PAS-maatregelen die in de beoordelingstabel voor natuur leiden tot een verbetering (van rood naar geel) toereikend zijn om deze negatieve ontwikkeling te keren. Daarmee geeft de Visie ruimte voor ontwikkelingsmogelijkheden die in de praktijk waarschijnlijk niet realiseerbaar zullen zijn.

Ondanks dat in de Strategie Landschap, groen en cultuurhistorie geheel andere beleidslijnen aan de orde zijn met niet onbelangrijke milieugevolgen geeft de scoretabel voor dit deel van de strategie op een kleine uitzondering na (de donkergroene score voor cultuurhistorie blijft in stand) dezelfde effecten als de Strategie verstedelijking en mobiliteit. De beoordelingswijze is blijkbaar onvoldoende differentiërend en de opgesplitste effectbeschrijving heeft op deze manier weinig meerwaarde.

Strategie water, bodem en energie

Voortvloeiend uit de Strategie voor water, bodem en energie geeft de Visie Ruimte en Mobiliteit zoekgebieden aan voor robuuste aanvoer van zoet water en wijst gebieden aan voor een strategische zoet grondwatervoorraad. Desondanks geeft de tabel voor deze strategie een verslechtering van de situatie als gevolg van het voorgenomen beleid. Blijkbaar worden deze maatregelen als niet toereikend beoordeeld om de effecten van klimaatverandering (verziltiging door zeespiegelstijging en langere periodes met droogte) op te vangen en zal er meer nodig zijn.

De effecten van het voornemen om verstedelijking in bestaand gebied te concentreren worden positief beoordeeld omdat in nieuwe uitleglocaties de wateropgave veel groter is dan in bestaand stedelijk gebied. In nieuwe gebieden kan de wateropgave echter makkelijker geïntegreerd worden. Verdichting kan op gespannen voet staan met het streven naar meer groenblauwe dooradering in de steden. Gemeenten worden met een complexe opgave.

Ten behoeve van de sturing en structurering van het gebruik van de bodem introduceert de provincie een bodemtoets en bodemladder. Dat is een vernieuwende aanpak. Het bodemsaneringsprogramma loopt en door transformatie wordt ook een bijdrage geleverd aan verbeteren van bodemkwaliteit.

De positieve score (verbetering) die de tabel op dit punt weergeeft, wordt echter vooral gemotiveerd vanuit het beleid voor de aanpak van de veengebieden. Juist bij de strategie voor water, bodem en energie zou ook ingegaan moeten worden op conflicterende aanspraken op de ruimte in de bodem vanwege opslag van warmte en koude, water en aanleg van leidingen voor CO₂ en het warmtenet.

Het streven is dat Zuid-Holland op termijn grotendeels CO₂-neutraal is. Daarvoor wordt onder meer beleid voorzien voor: verminderen gebruik, windenergie, zonne-energie, aard- en restwarmte. Uit de tabellen blijkt dat het voorgenomen beleid niet leidt tot het gewenste doelbereik.

---

¹⁰ 2 hectare is een in de provincie Zuid-Holland momenteel nergens voorkomende, zeer forse maat.

¹¹ Daar staat tegenover dat de voorgenomen projecten in de veenweidegebieden gericht op het tegengaan van verdere bodemdaling plaatselijk een positieve bijdrage zullen hebben, zowel voor de kwaliteit van de natuur als voor het verminderen van CO₂-emissies.

Opvallend is dat het in het Programma Ruimte genoemde voornemen om op Goeree Overflakkee een belangrijke uitbreiding aan opgesteld vermogen voor windenergie te realiseren geen invloed heeft op de score voor duurzame energie in de tabel.¹²

Risico's en kansen

Bijlage VIII bij het MER geeft verslagen van expertinterviews. Deze zijn gebruikt om de effectbeoordeling invulling te geven. Uit deze verslagen komt duidelijk naar voren dat veel milieugevolgen afhankelijk zijn van de wijze waarop projecten in de vervolgfase worden ingevuld.¹³ De verslagen zijn daarom vooral interessant als inventarisatie van risico's en kansen waarmee bij de verdere uitwerking van de plannen rekening kan worden gehouden. Dat had zich kunnen vertalen in aanbevelingen voor randvoorwaarden in bijvoorbeeld de Verordening Ruimte.

Conclusie

Al het voorafgaande in beschouwing nemend concludeert de Commissie het volgende: Uit het MER blijkt dat voor diverse thema's zelfs tot in 2030 sprake zal zijn van "onvoldoende milieuruimte". De belangrijkste aspecten, waarvoor de provincie in hoge mate verantwoordelijk is, zijn natuur, gezondheid, klimaat en energie. Grote opgaven liggen er op het gebied van tegengaan van verdroging en beheersen van de stikstofproblematiek. Het MER gaat niet duidelijk in op maatregelen waarmee de problemen op deze punten verkleind kunnen worden. De Commissie beschouwt dit als een essentiële tekortkoming.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER uitgebreider in te gaan op mogelijke alternatieven of maatregelen om de gesignaleerde problemen op te lossen en het gewenste doelbereik te realiseren, dan wel duidelijk aan te geven waarom dat niet mogelijk is en wat dat betekent voor de ambities inzake economische groei.

2.4 Passende beoordeling

Besteed expliciet aandacht aan de knelpunten bij het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden in de provincie.

De Passende beoordeling beschrijft de aanwezige natuurwaarden in de provincie en de invloed die uit de verschillende beleidsvoornemens voortvloeit: kan er sprake zijn van significant negatieve effecten voor de Natura 2000-gebieden of kan dat worden uitgesloten?

De Commissie vindt niet alle beoordelingen overtuigend. Zij begrijpt bijvoorbeeld niet hoe bij "Sturen op voldoende beschikbaarheid van specifieke bedrijventerreinen voor bedrijven met een hogere milieucategorie en watergebonden bedrijventerreinen" en "stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe havenrelateerde economische activiteiten" (significant) negatieve effecten kunnen worden uitgesloten.

Uit het overzicht in het MER blijkt dat van de 23 Natura 2000-gebieden in de provincie slechts één in een gunstige staat en slechts één in een redelijk gunstige staat van instand-

¹² Huidig geel, autonoom lichtgroen, beleid ook lichtgroen.

¹³ De verkeersveiligheidseffecten van functiemenging in monofunctionele gebieden hoeven niet negatief te zijn. Dat hangt af van de randvoorwaarden die worden gehanteerd bij de transformatie.

houding verkeert.¹⁴ In tabel VII.1 staat dat verzilting en (in mindere mate) vernatting knelpunten zijn voor het realiseren van een goede staat van instandhouding. Verzilting en vernatting zijn echter bij verschillende Natura 2000-gebieden juist zeer wenselijk/noodzakelijk om de beoogde gunstige staat van instandhouding te bereiken en vormen in andere Natura 2000-gebieden geen relevant probleem. Niet deze factoren, maar verdroging en stikstofdepositie in relatie tot agrarisch grondgebruik, verkeer en industriële bedrijvigheid zijn in Zuid-Holland in de meeste gevallen de belangrijkste oorzaak van de ongunstige staat van instandhouding. De gebiedsanalyses en profielendocumenten van de betreffende habitats en soorten zijn daar heel duidelijk over. De ongunstige staat van instandhouding bemoeilijkt het realiseren van de ambities voor economische groei in de stedelijke zone, de mainports en greenports.

Net als in het MER had deze conclusie in de Passende beoordeling pregnanter getrokken moeten worden met aanbevelingen voor mogelijke alternatieven of maatregelen met name in relatie tot stikstof en waterhuishouding waarmee aannemelijk wordt gemaakt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uit te sluiten.

2.5 M.e.r.-plichtige initiatieven

Wanneer de Structuurvisie kaderstellend is voor concrete projecten die zelfstandig m.e.r.- (beoordelings)plichtig zijn en/of daarbij significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten, dan dienen deze in het MER te worden uitgewerkt in een meer concrete beschrijving van het voornemen, van nut en noodzaak en mogelijke alternatieven. Ook zal het MER dan een meer uitgewerkte Passende beoordeling moeten bevatten.

Het is niet duidelijk aangegeven in het MER welke ontwikkelingen die in de Visie Ruimte en Mobiliteit en in de Programma's Ruimte en Mobiliteit staan, nieuw zijn en nog niet aan een m.e.r.(beoordeling) onderworpen¹⁵. Daarom is het lastig een definitief antwoord te geven op de vraag welke initiatieven voor een uitgebreidere behandeling in het MER in aanmerking hadden moeten komen. Van kaderstelling kan - los van een eventuele Passende beoordeling - bijvoorbeeld sprake zijn bij:

- het realiseren van 200.000 nieuwe woningen (categorie Besluit m.e.r. D 11.2)
- de ruimtelijke reserveringen voor bedrijventerreinen in het Programma Ruimte (D 11.3)
- vergroten van het aanbod aan kantoorruimte en detailhandelsvoorzieningen in de regio Haaglanden (D 11.2)
- infrastructurele maatregelen¹⁶ zoals aangegeven op de lijst in paragraaf 2.3 van het Programma Ruimte en pagina 8, 15 en 16 van het Programma Mobiliteit (C/D 1-2)
- benoemen van zoekgebieden voor robuuste aanvoer van zoet water (C/D 19.1) en aanwijzen van gebieden als strategische zoet grondwatervoorraad (C 15).
- aanpak veenweidegebieden (functieverandering > 125 ha?, D9)
- aanwijzen van locaties¹⁷ voor windenergie (D 22.2)

¹⁴ Voor 18 gebieden is nog geen (ontwerp)beheerplan vastgesteld.

¹⁵ Nog los van het gegeven dat het in bepaalde gevallen bij voortzetting van beleid wenselijk kan zijn een eerdere m.e.r.(beoordeling) te evalueren en actualiseren.

¹⁶ Het MER geeft geen gegevens over mobiliteitsgroei, bevolkingsgroei en economische groei waarvan wordt uitgegaan.

- mogelijk maken van grotere agrarische bouwpercelen (C 14)
- ruimtelijke reservering voor koude- en warmte netwerken (D 8.3).

Verkeersinfrastructuur

De Visie Ruimte en Mobiliteit (paragraaf 2.3) en vooral het Programma Mobiliteit (pagina 8, 15 en 16) bevatten uitgebreide teksten en lijsten inzake reserveringen voor wegenprojecten. Daarbij wordt verwezen naar het “Meerjarenprogramma Provinciale Infrastructuur 2014 t/m 2028” van 6 november 2013. Maar de keuzen die daarin zijn gemaakt, zijn niet met m.e.r. onderbouwd. Desondanks ontbreken in dit MER gegevens over mobiliteit, congestie, modal split en nut/noodzaak van geplande nieuwe infrastructuur. De onderbouwing van nut en noodzaak had op dit planniveau goed gekund aan de hand van de Ladder van Verdaas¹⁸. De tekst van de Visie bevat daarvoor diverse aanknopingspunten.

Woningbouw en bedrijvigheid

Op zich zou het voor woningbouw en bedrijvigheid voor de hand liggen afwegingen (nut/noodzaak, locatie) op regionaal niveau bij het vaststellen van de Regionale visies uit te voeren. Dan moet in de Visie wel worden vastgelegd dat het daar gebeurt. Het is immers voor individuele gemeenten lastig afwegingen te maken over locaties buiten het gemeentelijk grondgebied. En als nut/noodzaak en locatieafweging niet eerder zijn onderbouwd, kan een gemeente niet verwijzen naar een vermelding in het provinciale Programma Ruimte bij het vaststellen van een bestemmingsplan.

Conclusie

Wanneer de Visie Ruimte en Mobiliteit en de bijbehorende Programma's inderdaad kaderstellende uitspraken doen over nieuwe m.e.r.(beoordelings)plichtige activiteiten dan beschouwt de Commissie het als een essentiële tekortkoming dat het MER daar niet nader op ingaat.

De Commissie adviseert in een aanvulling op het MER duidelijk aan te geven welke ontwikkelingen, waarvoor de Visie en de Programma's kaderstellend zijn, nieuw zijn en nog niet eerder met m.e.r. onderbouwd. Voor deze ontwikkelingen zou het MER verder uitgewerkte informatie moeten bevatten over nut/noodzaak, eventuele alternatieven en belangrijkste milieugevolgen.

¹⁷ Het Programma ruimte geeft een overzicht van locaties die zijn aangewezen of worden overwogen. Het is niet duidelijk welke locaties al zijn be-mer'd, behalve dat voor de locaties op Goeree-Overflakkee een uitstekend MER bij de Visie Ruimte en Mobiliteit ter visie is gelegd. Er wordt in het Programma Ruimte gesproken van een Koepelstartnotitie. Indien geen plan-m.e.r. is uitgevoerd, is de Visie kaderstellend en bij aanwijzen van locaties dus m.e.r.-plichtig, niet alleen voor Goeree-Overflakkee, maar ook voor de andere locaties.

¹⁸ Ladder van Verdaas: 1. ruimtelijke ordening, 2. prijsbeleid, 3. openbaar vervoer, 4. mobiliteitsmanagement, 5. benutting, 6. aanpassing aan de bestaande infrastructuur, 7. nieuwe infrastructuur.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland

Bevoegd gezag: Provinciale Staten van de provincie Zuid-Holland

Besluit: Vaststellen van een Provinciale Structuurvisie

Categorie Besluit m.e.r.:

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling en mogelijk vanwege kaderstelling

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van 19 februari 2013
ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 22 februari t/m 21 maart 2013
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 februari 2013
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 15 mei 2013
kennisgeving MER op de website van Provincie Zuid-Holland d.d. 8 januari 2014
ter inzage legging MER: 8 januari t/m 18 februari 2014
aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 8 januari 2014
voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 11 maart 2014

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Ir. H.G. van der Aa

Drs. M. van Eck (secretaris)

Dr. F.L. Hooimeijer

Ir. J.E.M. Lax

Ir. M.L. Verspui

Ir. J. van der Vlist (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Ontwerp Visie Ruime en Mobiliteit
- Ontwerp Programma Ruimte
- Ontwerp Programma Mobiliteit

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen om te werken in haar advies.

VOORLOPIG